



LUNDS
UNIVERSITET

Dagens svenska sexualbrottslagstiftning

Sexualbrott mot barn

Sexuellt ofredande

LINNEA WEGERSTAD, DOCENT I STRAFFRÄTT, JURIDISKA FAKULTETEN, LU
LUNDS DOMARAKADEMI 2023-09-12



Sexualbrotten mot barn



Aktuella frågor rörande sexualbrott mot barn - disposition

1. Översikt lagändringar 2022
2. Våldtäkt mot barn
 - Den kvalificerade sexuella handlingen: distansbrott och lagändringen 2022
 - Ålder och oaktsamhet
3. Sexuellt utnyttjande av barn
 - Utökat tillämpningsområde efter 2018 års reform?
4. Sexuellt övergrepp mot barn
 - Den nedre gränsen för vad som är att anse som en sexuell handling
5. Utnyttjande av barn för sexuell posering
 - Lagändringen 2022
 - Konkurrensfrågor
6. Kort om sexuell ofredande mot barn, utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, kontakt för att träffa ett barn i sexuell syfte
7. Ansvarsfrihet



Lagändringar 2022

Brott	Lagrum 6 kap.	Nytt från 1 augusti 2022
Våldtäkt mot barn	4 § första stycket	“Detsamma gäller den som på ett otillbörligt sätt förmår barnet att företa eller tåla en sådan handling.”
Sexuellt övergrepp mot barn	6 § första stycket	“Detsamma gäller den som på ett otillbörligt sätt förmår barnet att företa eller tåla en sådan handling.”
Sexuellt övergrepp mot barn, mindre grovt	6 § andra stycket	Ny grad
Utnyttjande av barn för sexuell posering (under 15 år)	8 § första stycket	“Detsamma gäller den som försätter barnet i eller utnyttjar att barnet av någon annan försätts i en situation som innebär sexuell posering.”
Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, mindre grovt	9 § andra stycket	Ny grad
Grovt sexuellt ofredande mot barn	10 § tredje stycket	Ny grad



Brott	6 kap. BrB	Straff före 1/8 2022	Straff efter 1/8 2022
Våldtäkt mot barn	4 § första stycket	2-6 år	<u>3</u> – 6 år
Grov våldtäkt mot barn	4 § tredje stycket	5-10 år	Ingen ändring
Sexuellt utnyttjande av barn	5 §	Högst 4 år	Ingen ändring
Sexuellt övergrepp mot barn	6 § första stycket	Högst 2 år	<u>6 mån</u> – 2 år
Sexuellt övergrepp mot barn, mindre grovt	6 § andra stycket	Fanns inte	Högst <u>1</u> år
Grovt sexuellt övergrepp mot barn	6 § tredje stycket	1-6 år	<u>1 år och 6 mån</u> – 6 år
Utnyttjande av barn för sexuell posering (under 15 år)	8 § första stycket	Böter/fängelse högst 2 år	Högst <u>2</u> år
Utnyttjande av barn för sexuell posering (15-18 år)	8 § andra stycket	Böter/fängelse högst 2 år	Högst <u>2</u> år
Grovt utnyttjande av barn för sexuell posering	8 § tredje stycket	6 mån – 6 år	Ingen ändring
Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling	9 § första stycket	Högst 4 år	<u>6 mån</u> – 4 år
Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, mindre grovt	9 § andra stycket	Fanns inte	Högst <u>1</u> år
Sexuellt ofredande mot barn	10 § första stycket	Böter/fängelse högst 2 år	Högst <u>2</u> år
Grovt sexuellt ofredande mot barn	10 § tredje stycket	Fanns inte	<u>6 mån</u> – <u>3</u> år
Kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte	10 a §	Böter /fängelse högst 2 år	Böter /fängelse högst 2 år

Våldtäkt mot barn 4 §

Den som, med ett barn under femton år, genomför ett vaginalt, analt eller oralt samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt mot barn till fängelse i lägst tre och högst sex år. Detsamma gäller den som på ett otillbörligt sätt förmår barnet att företa eller tåla en sådan handling.

Första stycket gäller även den som begår en gärning som avses där mot ett barn som fyllt femton men inte arton år och som är avkomling till gärningsmannen eller står under fostran av eller har ett liknande förhållande till gärningsmannen, eller för vars vård eller tillsyn gärningsmannen ska svara på grund av en myndighets beslut.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är grovt, döms för grov våldtäkt mot barn till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot om brottslig gärning eller om fler än en förgripit sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet. Lag (2022:1043).



Våldtäkt mot barn: kvalificerad sexualhandling

- ”Vid bedömningen av vilka sexualhandlingar utöver vaginala, anala och orala samlag som ska omfattas av straffbestämmelsen är utgångspunkten alltså att barn generellt sett är att anse som mer utsatta än vuxna” (prop 2021/22:231 s. 87)
- Rekvisiten är samma som vid brott mot vuxna, men ålder ska vägas in i bedömningen.



Distansbrott i praxis

- NJA 2015 s. 501
 - Att förmå ett barn att smeka sina bröst och onanera framför den tilltalade i videosamtal omfattas av rekvisitet ”genomför en annan sexuell handling”.
- NJA 2018 s. 1103
 - Att förmå ett barn att utföra en sexuell handling på sig själv, filma detta och sedan överföra filmen till den tilltalade omfattas inte av rekvisitet ”genomför en sexuell handling”.
- NJA 2021 s. 827 I och II:
 - Sexuella handlingar som ett barn förmås att utföra på sig själv ansågs jämförbara med samlag



Distansbrott: NJA 2021 s. 827 I och II

- Fråga om genomförande av sexuell handling på distans utgör kvalificerad sexuell handling enligt våldtäktsbestämmelsen. Generella uttalanden (p. 11-15):
- Jämförelsen tar inte sikte på handlingen som sådan utan på kränkningen, dvs. ingreppet i barnets integritet.
 - Beakta att samlagsbegreppet inte förutsätter mer än att könsdelar har kommit i beröring med varandra på ett inte alltför flyktigt sätt.
 - Ta utgångspunkt i att den sexuella handlingen riktas mot ett barn och att barn generellt sett är mer utsatta.
- Beakta: varaktighet, smärta eller kroppsskada, förödmjukande eller förnedrande inslag
- Den sexuella handlingen kan inte ses isolerad. Den måste sättas in i det sammanhang där den förekommer, men det krävs att dessa omständigheter utgör ett mera omedelbart led i utövandet av den sexuella handlingen.

Distansbrott: NJA 2021 s. 827 I och II

Generella uttalanden (p. 11-15):

- Penetration:
 - Övergrepp genom samlag eller annat inträngande i kroppen utgör typiskt sett de mest kränkande sexuella övergreppen.
 - Inte stöd för att det allmänt sett skulle utgöra en mindre allvarlig kränkning om barnet har förmåtts använda sina egna fingrar än om barnet har förmåtts att använda ett föremål.
- Vid distansbrott
 - Särskild vikt vid om det har funnits en risk för filmning/annan dokumentation som barnet känt en oro för.
 - Särskilt beakta om övergreppet faktiskt har dokumenterats.
 - Även andra kränkande inslag kan vara av väsentlig betydelse: t.ex. om förnedrande uttalanden eller andra kränkande handlingar har varit en del i genomförandet.
 - En samlad bedömning ska alltid göras.



Distansbrott: NJA 2021 s. 827 I

Bedömningen i fallet

- En omständighet som särskilt förstärker kränkningen är att MÅ vid övergreppen var elva år.
- Åtalspunkten 5.4:
 - Ungefär tjugo minuters konversation.
 - MÅ förmåddes att penetrera sig själv med sina fingrar i anus under lite mindre än en minut.
 - Som ett led i utförandet av övergreppet använde TT starkt förödmjukande och förnedrande instruktioner som MÅ pressades till att följa.
 - Det förhållandet att han dessutom övertalade MÅ att samtidigt dokumentera vad som förekom måste ses som en del i genomförandet av den sexuella handlingen och försvårade den kränkning som hon utsattes för.
- Åtalspunkten 5.3
 - Ett ganska kortvarigt förlopp. Konversationen pågick i fem minuter och penetrationen med egna fingrar i vagina varade i ungefär 40 sekunder.
 - Det förekom inte några kränkande inslag, utöver det som övergreppet som sådant innebar.
 - Det finns inte några uppgifter om att penetreringen vållade fysisk smärta.
 - Särskilt beakta att MÅ genom den sexuella handlingen förmåddes att penetrera sig själv och att TT dokumenterade övergreppet som ett led i utförandet av den sexuella handlingen.
 - Vid en samlad bedömning är den sexuella handlingen med hänsyn till kränkningens allvar jämförlig med samlag.



Distansbrott: NJA 2021 s. 827 II

Bedömningen i fallet:

- En omständighet som särskilt förstärker kränkningen är att MÄ vid övergreppet var elva år.
- Vid gärningstillfället förmåddes MÄ att penetrera sig själv med två föremål, om än inte under någon lång tid.
- Som ett led i utförandet av övergreppet använde TT instruktioner som var förödmjukande för henne.
- Det förhållandet att han dessutom samtidigt dokumenterade vad som förekom måste ses som en del i genomförandet av den sexuella handlingen och försvårade den kränkning som hon utsattes för.
- Det står klart att den sexuella handlingen med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag.



...på ett otillbörligt sätt förmå barnet att företa eller tåla...

Ur prop. 2021/22:231 s. 87-88

- **“förmå”**

- Ett krav på kausalitet mellan GM:s handlande och att offret företar eller tål den sexuella handlingen.
- Ett krav på ett aktivt handlande från GM som är inriktat på ett visst resultat.
- Subtila påtryckningar kan vara tillräckligt.

- **“otillbörligt”**

- Krävs inte att det varit fråga om våld eller hot – relativt begränsade påtryckningar kan anses otillbörliga.
- T.ex.
 - löften om förmåner
 - antydningar om att GM ska avslöja kontakterna för barnets anhöriga
 - att något obehagligt kan hända.
 - att GM utger sig för att vara någon annan, t.ex. en person som är jämnårig med offret.
- Påtryckningen behöver inte vara omedelbart överhängande för barnet, utan det kan passera viss tid.
- En bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet ska alltid göras.



...på ett otillbörligt sätt förmå barnet att företa eller tåla...

Ur prop. 2021/22:231 s. 87-88

- **“företa eller tåla den sexuella handlingen”**.
 - Straffansvaret omfattar alltså den situationen att gärningsmannen förmår barnet att på sig själv utföra en sexuell handling som är jämförlig med samlag, att på någon annan utföra ett samlag eller en sexuell handling som är jämförlig med samlag eller att tåla att någon annan utför ett samlag eller en sexuell handling som är jämförlig med samlag.
- Brottet är att anse som fullbordat när den sexuella handlingen kommit till utförande. Det krävs inte att det skett någon dokumentation eller någon återkoppling till gärningsmannen om att den sexuella handlingen ägt rum.



Våldtäkt mot barn: ålder

NJA 2019 s. 347: Beviskravet avseende målsägandens ålder (p. 19-25)

- “Under 15 år” ett rättsfaktum som ensamt särskiljer de straffbelagda handlingarna från sådana sexuella handlingar som är tillåtna. Vid rättsfakta av detta slag: normalt uteslutet att sänka beviskravet.
- Bör en viss bevislättning medges med hänsyn till vikten av att enskilda skyddas mot sexuella övergrepp? Europadomstolens praxis ger inte anledning att frångå det beviskrav som normalt gäller i brottmål. Alltså gäller beviskravet ”ställt utom rimligt tvivel”.
- En uppgift i ett offentligt register kan behandlas som ett bevisfaktum med särskild bevisverkan. Denna verkan kan vara så stark att uppgiften räcker för att presumera att det rättsfaktum som ska bevisas föreligger. I vilken utsträckning en registrering har en sådan verkan är beroende av vilket slag av prövning som har föregått registreringen och vilken utredning som har legat till grund för den.
- Uppgifter i folkbokföringsdatabasen har normalt en hög grad av tillförlitlighet. Men om det påstås att folkbokföringsuppgifterna inte är riktiga eller det annars kommer fram omständigheter som gör att uppgifternas riktighet kan sättas ifråga, måste det göras en närmare prövning.
- Vid denna prövning kan uppgifterna i folkbokföringsdatabasen inte utan vidare ges något försteg. I stället på sedvanligt sätt visa att det som anges i åtalet om en persons ålder stämmer.

Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

- 13 § Till ansvar som i detta kapitel är föreskrivet för en gärning som begås mot någon under en viss ålder ska dömas även den som inte haft uppsåt till men varit oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte uppnått den åldern.
- Lagändring 2018



Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

Prop. 2017/18:177 s. 88-89

- Medveten oaktsamhet
 - GM misstänker att barnet är underårig, men genomför ändå den aktuella gärningen.
 - Jmf likgiltighetsuppsåt: GM är likgiltig till *riskan* för att barnet inte uppnått en viss ålder men inte till att så verkligen är fallet.
- Omedveten oaktsamhet
 - GM inser inte risken för att barnet inte har uppnått en viss ålder, men borde ha gjort det.
 - Krävs att det finns något som personen *kunde* ha gjort för att komma till insikt och att det också är något som denne *borde* ha gjort.
 - Ex tänka efter eller kontrollera de närmare förhållandena.
 - Skyldigheten att vidta någon form av kontroll ökar ju tydligare indikationer det finns på att den andra personen inte uppnått en viss ålder.
 - Inte har vidtagit någon form av kontroll?
 - Om förhållandena medfört att personen borde ha varit på sin vakt, kan det tala för att hen inte har agerat med tillräcklig grad av aktsamhet.
 - Har vidtagit olika former av kontrollåtgärder?
 - Kan tala för att personen inte varit oaktsam, under förutsättning att åtgärderna varit allvarligt menade.
 - Hur långtgående denna kontroll bör vara får bedömas från fall till fall i rättstillämpningen.



Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

Prop. 2017/18:177 s. 88-89

- Kroppsutveckling
 - Barnets kroppsliga mognad kan vara av betydelse för bedömningen av om en person varit oaktsam.
 - Måste beakta att ungas kroppsutveckling varierar och att barns pubertet generellt sett infaller i lägre åldrar än tidigare.
 - I stället för att lägga huvudsakligt fokus på barnets kroppsutveckling ska samtliga omständigheter som förelegat vid tiden för gärningen beaktas.
- Om oaktsamhet avseende barnets ålder inte kan bevisas, kan i stället straffbestämmelser som inte har ålderskrav tillämpas.



Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

NJA 2022 s. 826

- Fråga om TT varit omedvetet oaktsam beträffande målsägandens ålder (13 år).
- Förarbetena får förstås som “att det - i en situation med tydliga indikationer på att den unge är underårig - är oaktsamt att genomföra sexuella handlingar med den unge utan att först ha förvissat sig om att han eller hon trots allt har åldern inne.”
(p. 28)



Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

NJA 2022 s. 826

Närmare om omedveten oaktsamhet avseende ålder p. 31-34:

- Många olika omständigheter kan utgöra indikationer – bedömningen måste ta hänsyn till att situationerna kan vara i hög grad varierande.
- Om GM och den unge är bekanta med varandra blir den tidigare kännedomen om den unge av stor betydelse.
 - Ex att gärningsmannen har kunskap om att den unge går i en viss skola eller en viss skolklass, har en viss umgängeskrets eller känner till liknande information.
 - Även i de fall då gärningsmannen inte är personligen bekant med den unge men känner till henne eller honom kan denna typ av kunskap ge gärningsmannen en tillräckligt tydlig indikation på den unges ålder.



Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

NJA 2022 s. 826

Närmare om omedveten oaktsamhet avseende ålder p. 31-34:

- En uppgift från den unge om åldern kan inte alltid tas för god. Det gäller särskilt när det är fråga om en kontakt som initierats anonymt och på distans.
- Att den unge inte ger några (eller mycket få) uppgifter om sig själv och sin omgivning måste ses som en varningssignal. Underlaget för en bedömning av åldern har då inte förbättrats. Vissa situationer kan dessutom präglas av ett särskilt intresse av anonymitet hos alla inblandade, t.ex. köp av sexuell tjänst som är en i sig straffbelagd gärning. Detta kan ytterligare öka risken för att den unge ger felaktiga uppgifter om sin ålder och sin person.



Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

NJA 2022 s. 826

Bedömningen i fallet (p. 37-41)

- TT och MÄ kom i kontakt på ett öppet chattforum som ger besökarna möjlighet att kommunicera anonymt med främlingar och där besökarna slumpvis paras ihop för samtal. Enligt TT skrev MÄ på hans fråga i början av chatten att hon var 15 år. Relativt omgående därefter bad TT att få köpa sexuella handlingar från henne. Några timmar efter kontakten på internet träffades TT och MÄ i TT:s bil och genomförde sexuella handlingar. Enligt TT drog han av målsägandens utseende och uppträdande slutsatsen att hon var minst 15, kanske 16 år gammal.
- Situationen var alltså den att TT skulle köpa sexuella handlingar av en person som han hade haft en mycket kortvarig och anonym kontakt med via internet och som bara kort förklarat att hon var 15 år gammal, dvs. att hon precis hade uppnått åldern för sexuellt självbestämmande.
- Redan dessa omständigheter innebär att det fanns indikationer på att MÄ kunde vara yngre än 15 år.

Våldtäkt mot barn: ålder och oaktsamhet

NJA 2022 s. 826

Bedömningen i fallet (p. 37-41)

- Att det fanns en risk för detta hade TT kunnat inse om han hade tänkt efter. Att han vid tillfället var förhållandevis ung, 20 år gammal, kan inte anses medföra att han har saknat förmåga till sådan eftertanke och det finns inte heller något annat som tyder på att han hade nedsatt förmåga i detta avseende. Det kunde då också begäras av honom att han använde sitt förstånd och tänkte efter.
- MÄ:s kroppsutveckling och allmänna framtoning var inte sådan att det gav TT anledning att dra slutsatsen att det trots allt inte fanns en risk för att hon inte hade fyllt 15 år. Detsamma gäller det som MÄ mycket kortfattat uppgav om sin sexuella erfarenhet. Några andra uppgifter för att bedöma åldern hade han inte. Den information han hade tillgång till innebar således inte att han kunde bortse från varningssignalerna om MÄ:s ålder.
- TT var omedvetet oaktsam beträffande den omständigheten att MÄ inte hade uppnått 15 års ålder.

Grov våldtäkt mot barn

- Straffhöjningen 2022, från 2 år till 3 års fängelse som minimistraff ”är inte avsedd att påverka gränsdragningen mellan brottets olika svårhetsgrader” (prop. 2021/22:231 s. 87).

Sexuellt utnyttjande av barn §5

- Är ett brott som avses i 4 § första eller andra stycket med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms för sexuellt utnyttjande av barn till fängelse i högst fyra år. Lag (2018:618).
- Prop. 2004/05:45 s. 144
 - Hänsyn ska tas till samtliga omständigheter vid brottet.
 - Ska tillämpas med restriktivitet.
 - Torde helt sakna betydelse vid brott som riktar sig mot mindre barn.
 - Typexempel: fall där två personer, varav den ena är strax under 15 år, frivilligt har samlag med varandra.
 - Kan också aktualiseras vid frivilliga samlag då brottet riktas mot någon som är i åldern 15–17 och gärningsmannen enligt myndighets beslut svarar för hans eller hennes fostran.
 - En förutsättning för tillämpning av bestämmelsen är att den person som gärningen riktats mot, med hänsyn till sin utveckling och omständigheterna i övrigt, haft förutsättningar att bedöma och ta ställning till situationen.



Sexuellt utnyttjande av barn

- Rättsfall
 - NJA 2006 s. 79 I och II
 - NJA 2015 s. 948
- Får utvidningen av straffansvaret avseende våldtäkt mot barn 2022 någon betydelse för tillämpningen av 5 §?
 - Eftersom det för straffansvar förutsätts att gärningsmannen på ett otillbörligt sätt förmått barnet till den sexuella handlingen torde det dock vara sällsynt att brottet i de fall som omfattas av de utvidgade straffansvaret bedöms som mindre allvarligt (prop. 2021/22:231 s. 87-88)



Sexuellt utnyttjande av barn

- NJA 2022 s. 826
- “Med tanke på att TT förmådde målsäganden till de sexuella handlingarna genom att utlova betalning kan brottet inte anses som mindre grovt” (p. 42).
- Tillägg av justitierådet Jonas Malmberg: Döma för sexuellt utnyttjande av barn enligt 6 kap. 5 § på grund av att gärningsmannen endast varit omedvetet oaktsam avseende barnets ålder?
 - När brotten infördes 2005 tillämpades 13 § mer restriktivt. Därför beaktades inte frågan.
 - Uppsåtsbrott har generellt högre straffvärde än oaktsamhetsbrott.
 - Det finns en tydlig parallellitet:
 - Straffskalan för våldtäkt mot barn är densamma som för våldtäkt och straffskalan för sexuellt utnyttjande av barn är densamma som för oaktsam våldtäkt.
 - Avsaknad av frivillighet i våldtäkt motsvaras av åldersgränsen femton år i våldtäkt mot barn.
 - Lika klandervärt att genomföra samlag med en vuxen som inte deltar frivilligt, som att genomföra samlag med ett barn under femton år.
 - Oaktsamhet till att den andra personen inte deltar frivilligt respektive oaktsamhet till att barnet är under femton år straffvärdemässigt bör bedömas på ett likartat sätt.
 - Det borde finnas utrymme att döma för sexuellt utnyttjande av barn om GM varit omedvetet oaktsam om barnets ålder, även om samlaget inte byggts på en sådan fullständig frivillighet och ömsesidighet som förutsattes i förarbetena.



Sexuellt övergrepp mot barn 6 §

Den som, med ett barn under femton år eller med ett barn som fyllt femton men inte arton år och som gärningsmannen står i ett sådant förhållande till som avses i 4 § andra stycket, genomför en annan sexuell handling än som avses i 4 och 5 §§, döms för sexuellt övergrepp mot barn till fängelse i lägst sex månader och högst två år. Detsamma gäller den som på ett otillbörligt sätt förmår barnet att företa eller tåla en sådan handling.

Om brottet är mindre grovt, döms till fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt, döms för grovt sexuellt övergrepp mot barn till fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen är närstående till barnet eller i övrigt utnyttjat sin ställning eller missbrukat ett särskilt förtroende eller om fler än en förgripit sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om brottet med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av barnet. Lag (2022:1043).



Lagändringar 2022

- Straffminimum höjs till fängelse i sex månader. "Ändringen syftar till att höja straffnivån för brottet." (prop. 2021/22:231 s. 88).
- Ett nytt andra stycke införs för mindre grovt brott. Denna straffskala bör "på samma sätt som gäller för bestämmelsen om sexuellt utnyttjande av barn i 5 §, tillämpas med restriktivitet." (prop. 2021/22:231 s. 89). Som exempel anges i författningskommentaren
 - Liten åldersskillnad mellan GM och barnet utan att det är fråga om ansvarsfrihet
 - Barnet varit nära gränsen för sexuellt självbestämmande och den sexuella handlingen varit helt frivillig och ömsesidig med hänsyn till MÅ:S ålder och mognad.
 - Bedömning av samtliga omständigheter.
- Straffet för grovt sexuellt övergrepp höjs.
 - Avsikten är inte att påverka gränsdragningen mellan brott av normalgraden och grovt brott.

Sexuell handling – gränsen mot lindrigare brott

Prop. 2004/05:45 s. 33-35

- Utgångspunkt: en någorlunda varaktig fysisk beröring av antingen den andres könsorgan eller den andres kropp med det egna könsorganet
- Även andra handlingar:
 - Avgörande om handlingen har haft en påtaglig sexuell prägel samt varit ägnad att tydligt kränka offrets sexuella integritet.
 - Påtaglig sexuell prägel: handlingen varit av sådan karaktär att den typiskt sett syftar till att väcka eller tillfredsställa bådars eller enderas sexuella drift.
 - Ägnad att tydligt kränka den andra personens sexuella integritet: en objektiv bedömning av de faktiska omständigheterna ska ge vid handen att handlingen typiskt sett innebär en sådan kränkning.
 - GM själv vidtar eller förmår offret att vidta flera olika handlingar som sedda var för sig inte kvalificerar för bedömningen ”sexuell handling” men som sedda tillsammans i dess helhet gör det.
 - GM på ett eller annat sätt använder eller utnyttjar offrets kropp som ett hjälpmedel för att bereda sig själv sexuell tillfredsställelse.
 - En sexuell posering kan innefatta ett utförande av eller medverkande i en sexuell handling. Men ohöljd exponering av kroppen bör inte i sig anses utgöra en ”sexuell handling”.



Sexuell handling – gränsen mot lindrigare brott

RÅ:s överklagande den 29 juni 2023 av Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 1 juni 2023 i mål B 3055-22

- Saknas vägledning för den nedre gränsen
- Målsägarna har med sina händer särat på sina skinkor och därigenom exponerat och särat på sitt anus och sin vagina. Vid fyra av de sex gärningarna har barnet dessutom smekt sina nakna bröst eller slagit sig själv på rumpan eller smekt och/eller berört sitt anus.
 - Mer än en ohöljd exponering av kroppen?
 - Flyktiga?
- Betydelse att den tilltalade vid vissa tillfällen har onanerat?
- Betydelsen av NJA 2021 s. 827 – saker som målsäganden gör på sig själv i princip jämföras med om den tilltalade hade gjort detta?



Sexuell handling – gränsen mot lindrigare brott

- Utnyttjande av barn för sexuell posering
- Sexuellt ofredande mot barn

Utnyttjande av barn för sexuell posering § 8

Den som främjar eller utnyttjar att ett barn under femton år utför eller medverkar i sexuell posering, döms för utnyttjande av barn för sexuell posering till fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som försätter barnet i eller utnyttjar att barnet av någon annan försätts i en situation som innebär sexuell posering.

Första stycket gäller även den som begår en gärning som avses där mot ett barn som fyllt femton men inte arton år, om poseringen är ägnad att skada barnets hälsa eller utveckling.

Om brottet är grovt, döms för grovt utnyttjande av barn för sexuell posering till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet avsett en verksamhet som bedrivits i större omfattning, medfört betydande vinning eller inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av barnet. Lag (2022:1043).



Utnyttjande av barn för sexuell posering 8 §

Prop. 2004/05:45 s. 146-147 författningskommentaren (då brottet infördes)

- Främjande
 - t.ex. skapar möjlighet eller underlättar för ett barn att posera genom att ställa lokal till förfogande för poseringen
- Utnyttjar
 - t.ex. drar ekonomisk vinning eller tillskansar sig andra fördelar av att ett barn utför sexuell posering.
 - situationer där någon låter ett barn sexuellt posera inför sig eller utnyttjar ett barn för framställning av pornografisk bild omfattas av uttrycket.
- Medverkande i eller utförande av en sexuell handling eller ohöljd exponering av sexuell innebörd.
 - För en vuxen person ha en klar och otvetydig sexuell karaktär.
 - Utföras inför en eller flera personer eller framför en kamera för dokumentation på eller förmedling av bild.
- Andra stycket (15-18 år)
 - Mot ersättning, under tvång, blivit vilselett eller någon övertalat eller på annat sätt påverkat barnet att posera i en för barnet typiskt sett skadlig miljö som t.ex. på en sexklubb eller för framställning av pornografiska bilder.

...den som försätter barnet i/utnyttjar att barnet av någon annan försätts i en situation som innebär sexuell posering

Överväganden prop. 2021/22:231 s. 40

- Två typer av ageranden som faller utanför straffansvaret.
- Någon smygfotograferar eller beskådar ett barn som är naket och t.ex. duschar eller byter om.
 - Utredningen anser att ett barn som genomför vardagliga sysslor, utan att försätta sin kropp i en viss pose, inte kan anses utföra eller medverka i en sexuell posering.
 - Regeringen: det saknas anledning till lagändring i denna del.
- Någon utnyttjar ett passivt barn för sexuell posering.
 - Har bedömts på olika sätt i två hovrättsavgöranden.
 - Enligt utredningen kan rekvisiten “utföra” och “medverka” inte anses omfatta handlingar där offret förhållit sig passivt som en följd av att hon eller han t.ex. sovit eller på grund av funktionsnedsättning inte har haft möjlighet att medverka i eller utföra något. Straffbestämmelsen kan endast anses omfatta handlingar där offret själv agerar på något sätt vid gärningstillfället.



...den som försätter barnet i/utnyttjar att barnet av någon annan försätts i en situation som innebär sexuell posering

Prop. 2021/22:231 s. 89-90

- Straffansvaret omfattar fall då barnet förhållit sig passivt, t.ex. till följd av sömn, berusning, rädsla eller funktionsnedsättning, och därmed inte utfört eller medverkat i den sexuella poseringen.
- ”Försätta”
 - ett krav på att GM genom aktivt handlande får barnet att befinna sig i en situation som innebär sexuell posering.
- ”Utnyttjar”
 - Avses detsamma som i första meningen. Straffansvaret träffar utnyttjande som sker i realtid i anslutning till att någon annan försätter barnet i en sexuell pose.
 - Ex. på plats eller via en livesändning över internet ta del av poseringen eller utnyttjar situationen för framställning av pornografisk bild.
 - I de fall personen mer aktivt deltar när barnet försätts i den situation som innebär sexuell posering kan personen i stället vara att anse som medgärningsman eller medhjälpare till den gärningen (23 kap. 4 § brottsbalken).

Konkurrensfrågor

Prop. 2004/05:45 s. 146-147: Utgångspunkt att sedvanliga konkurrensregler ska tillämpas.

Prop. 2021/22:231 s. 43:

- Frågan har bedömts på olika sätt i rättspraxis.
- Utredningen: Utgångspunkt att GM döms både för utnyttjande av barn för sexuell posering och för det andra sexualbrottet. I de fall GM döms för något av de allvarligaste brotten: inte alltid nödvändigt att döma även för poseringsbrottet, men en bedömning i det enskilda fallet.
- Åklagarmyndigheten: en subsidiaritetsklausul bör införas.
- Slutsats:
 - Möjligt att döma i konkurrens för utnyttjande av barn för sexuell posering och annat sexualbrott.
 - Skyddsintresset för utnyttjande av barn för sexuell posering är delvis ett annat än skyddsintresset för bestämmelserna om bl.a. våldtäkt.
 - Det bör inte införas en subsidiaritetsklausul. Lösningen av konkurrensfrågor i stället en uppgift för rättstillämpningen.
- RÅ:s överklagande den 29 juni 2023 av Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 1 juni 2023 i mål B 3055-22

Sexuellt ofredande 6 kap. 10 § BrB

Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, sexuellt berör ett barn under femton år eller förmår barnet att företa eller medverka i någon handling med sexuell innebörd, döms för sexuellt ofredande mot barn till fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som begår en gärning enligt andra stycket mot ett barn under femton år.

Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet döms för sexuellt ofredande till böter eller fängelse i högst två år.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms för grovt sexuellt ofredande mot barn till fängelse i lägst sex månader och högst tre år. Om ett brott som avses i andra stycket är grovt, döms för grovt sexuellt ofredande till samma straff.

Vid bedömningen av om ett brott är grovt ska det särskilt beaktas om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till offrets låga ålder eller någon annan omständighet visat särskild hänsynslöshet. Lag (2022:1043).



Grovt sexuellt ofredande (mot barn och vuxna)

Prop 2021/22:231 s. 91-92

- Bedömning utifrån alla omständigheter vid brottet.
- Omständigheter som särskilt ska beaktas
 - Om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet
 - Offret sammantaget utsatts för flera övergrepp som har utförts av olika personer var för sig och i en följd.
 - Fler än en person samtidigt har deltagit i övergreppet.
 - Tillfälliga rent verbala sexuella yttranden bör i allmänhet inte bedömas som grovt brott.
 - Situationer där flera gärningsmän i grupp handgripligen antastar en person.
 - Om gärningsmannen med hänsyn till offrets låga ålder eller någon annan omständighet visat särskild hänsynslöshet
 - Omfattar en mängd tänkbara försvårande beteenden; både hänförliga till offrets situation och hänförliga till karaktären av angreppet.
 - T.ex. om gärningsmannen har utnyttjat att offret befunnit sig i en utsatt situation eller skyddslös ställning eller om offret var i beroendeställning till gärningsmannen.
 - T.ex. offrets låga ålder. Offrets låga ålder kan tala för att det varit fråga om särskild hänsynslöshet även när brottet riktats mot ett barn som fyllt 15 men inte 18 år.
 - Om sexuella beröringar bör offrets ålder tillmätas större betydelse ju yngre offret är.



Sexuellt ofredande mot barn – artvärde?

- Grovt sexuellt ofredande:
 - Vid påföljdsvalet innebär brottslighetens art att det finns en presumtion för att välja fängelse som påföljd. Styrkan i fängelsepresumtionen måste avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. (prop. 2021/22:231 s. 92)
- Jämför Högsta domstolens dom meddelad den 2022-04-12 i Mål nr B 1697-21
 - Inte motiverat att bedöma sexuella ofredanden som brott av sådan art att fängelse normalt ska dömas ut.
 - Gäller normalgraden av sexuellt ofredande?

Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling 9 §

Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, förmår ett barn som inte fyllt arton år att mot ersättning företa eller tåla en sexuell handling, döms för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är mindre grovt, döms till fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om ersättningen har utlovats eller getts av någon annan. Lag (2022:1043).



Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling 9 §

- Ur prop. 2021/22:231 s. 90
- Straffminimum för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling höjs till fängelse i sex månader.
 - Ändringen syftar till att höja straffnivån för brottet.
 - Vid påföljdsvalet innebär brottets art att det finns en presumtion för att välja fängelse som påföljd.
 - Styrkan i fängelsepresumtionen måste avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.
- Mindre grovt brott?
 - Straffskalan är avsedd att tillämpas endast i undantagsfall där omständigheterna klart avviker från vad som normalt är fallet.
 - Ex fall där ersättning i någon form förekommit men där offret är nära 18 års ålder och skillnaden i ålder mellan offer och gärningsman är liten och omständigheterna även i övrigt är sådana att straffvärdet är lågt.
 - En bedömning av samtliga omständigheter måste göras.



Kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte 10 a §

Den som, i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, föreslår en träff eller stämmer träff med barnet, döms för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte till böter eller fängelse i högst två år. Lag (2017:1068).



Ansvarsfrihet? 14 §

Den som har begått en gärning enligt 5 § eller 6 § andra stycket mot ett barn under femton år eller enligt 8 § första stycket eller 10 § första stycket första meningen, ska inte dömas till ansvar om det är uppenbart att gärningen inte inneburit något övergrepp mot barnet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder och utveckling mellan den som har begått gärningen och barnet samt omständigheterna i övrigt.

Detsamma gäller den som har begått en gärning enligt 10 a § om den har syftat till en sådan gärning som anges i första stycket och som, om den hade fullbordats, enligt vad som anges där uppenbarligen inte skulle ha inneburit något övergrepp mot barnet. Lag (2022:1043).



Ansvarsfrihet? Lagändring 2022

Ur prop. 2021/22:231 s. 92-93

- Bestämmelsen endast tillämplig i förhållande till sexuellt övergrepp mot barn som bedöms som mindre grovt brott.
- Bestämmelsen omfattar inte grovt sexuellt ofredande mot barn.

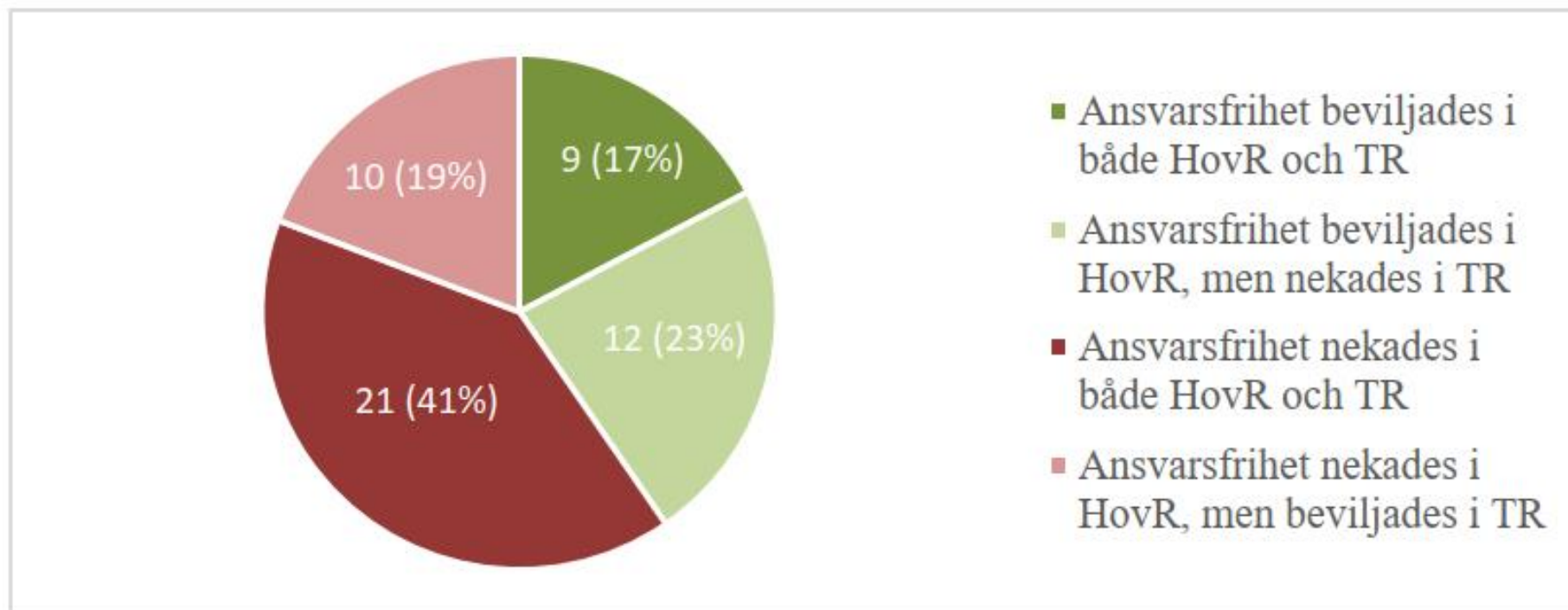


Ansvarsfrihet

- Tidigare rättsfall
 - NJA 2007 s. 201
 - NJA 2012 s. 564
- Ebba Agert: "Gråzonen mellan det straffbara och straffria. Om hovrätternas tillämpning av ansvarsfrihetsregeln i 6 kap. 14 § brottsbalken" (2022). <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/9079967>
 - En studie av hovrättsdomar där frågan om ansvarsfrihet aktualiseras år 2005-2021. Totalt 52 avgöranden



Agert 2022: studie av hovrättsdomar avseende ansvarsfrihet



Tabell 1. Totalt antal fall = 52.



Omständigheter som beaktas i frågan om ansvarsfrihet

- Målsägandens ålder
- Åldersskillnad
- Skillnad i mognad och utveckling mellan parterna
- Parternas relation
- Omständigheter under vilken den sexuella handlingen företogs
- Övriga omständigheter



Sexuellt ofredande mot vuxna



6 kap. 10 § andra stycket BrB

Sexuellt ofredande

- Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet döms för sexuellt ofredande till böter eller fängelse i högst två år. Lag (2022:1043).
- När är ett beteende ägnat att kränka personens sexuella integritet?



NJA 1997 s. 359 - majoriteten

- ”I 6 kap. i BrB upptas brott som på skilda sätt har anknytning till sexuallivet [...] De yttranden som TT åtalats för innehåller visserligen ord med en tydlig sexuell innebörd. De kan också i en mer allmän mening framstå som anstötliga. [...]
- Vad som framkommit kan inte anses visa att förhållandena, i belysning av det nyss anförda, varit sådana att den sexuella karaktären hos yttrandena skall föranleda bedömningen att TT med dessa har uppträtt på ett uppenbart sedlighetssårande sätt i den mening som avses i BrB:bestämmelsen.”



NJA 1997 s. 359 – skiljaktig (Beckman)

- ”Uttalandena har en sexuell inriktning och får anses vara uppenbart sedlighetssårande. Att TT kan antas ha gjort uttalandena mer för att förnedra MÄ än för egen sexuell tillfredsställelse påverkar inte bedömningen, eftersom endast de objektiva förutsättningarna är avgörande för hur gärningen skall rubriceras.”



NJA 1997 s. 359 – skiljaktig (Nyström)

- ”MÄ hade frivilligt ansökt om att få fullgöra värnplikt och kom därigenom att vistas i ett alltjämt övervägande manligt sammanhang. [...]
- Vid det med åtalet avsedda tillfället var MÄ i sällskap med två manliga värnpliktiga. TT:s fråga som var riktad enbart till MÄ utgjorde ett anstötligt angrepp på henne och hade även, med hänsyn till den situation i vilken hon befann sig, en för henne kränkande sexuell innebörd. TT uttalade därefter tillmälet "hora". Detta tillmäle måste, utom i rena undantagsfall, uppfattas som kränkande av den till vilken yttrandet fälls och är i och för sig att anse som en förolämpning. Det innebar emellertid därjämte en fortsatt sexuell kränkning av MÄ”



SOU 2001:14

- Oro har framförts ”för att särskilt unga flickor ofta utsätts för nedvärderande tillmälen med sexuell anspelning”
- Lagförslag som innebär att det ”inte längre krävs att beteendet har en påtaglig sexuell prägel, dvs. att angreppet har en sexuell inriktning i den betydelsen att den huvudsakligen är ägnad att söka reta eller tillfredsställa gärningsmannens sexualdrift”. SOU 2001:14, s. 229-230



Prop. 2004/05:45

- ”Det innebär att bestämmelsen bör avgränsas till att träffa handlingar som har en sexuell inriktning på så sätt att de syftar till att reta eller tillfredsställa gärningsmannens sexualdrift. Att låta bestämmelsen om sexuellt ofredande träffa även handlingar eller uttalanden som inte har något sådant syfte skulle leda till en alltför omfattande kriminalisering enligt bestämmelsen och medföra oklarheter i fråga om gränsdragningen mellan 6 kap. brottsbalken och andra straffbestämmelser.”



RH 2006:57

- ”Även om texten således har haft ett tydligt sexuellt innehåll, är omständigheterna i övrigt sådana att syftet med uppläsningen inte har varit att reta eller tillfredsställa L.U:s sexualdrift.”

SOU 2010:71

- ”Det som skiljer sexualbrotten från andra brott mot person är att det finns ett sexuellt moment i övergreppet”
- ”Huruvida gärningsmannen har haft avsikten att reta eller tillfredsställa sin sexualdrift bör därför inte vara avgörande för avgränsningen av brottet.”
- Exempelvis ”dildo-fallet”



Prop. 2012/13:111

- ”Bestämmelsen kommer således även i fortsättningen att träffa endast sådant handlande som haft en tydlig sexuell inriktning. Det ska alltså hos gärningsmannen ha funnits ett sexuell intresse med handlandet.”



Avgöranden från HD

- NJA 2016 s. 129 – yttrande
- NJA 2017 s. 393 – fotografering
- NJA 2018 s. 443 – beröring av vad
- NJA 2018 s. 1091 – beröring av lår



NJA 2016 s. 129

- En tillämpning av 6 kap. 10 § inte utesluten när åklagaren endast gör gällande sexuellt ofredande, även om gärningen skulle kunna utgöra utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.
- Bedömningen i fallet (p. 13-15)
 - Ett bifall till åtalet förutsätter att TT kan anses ha ofredat MÄ på ett sätt som är ”ägnat att kränka hennes sexuella integritet”. Uttrycket tar sikte på sådana ord och handlingar som har en sexuell inriktning genom att de på något sätt syftar till att reta eller tillfredsställa gärningsmannens sexualdrift. Yttranden kan vara straffbara om de har en tydlig sexuell inriktning. Ett straffrättsligt ansvar enligt den nu aktuella bestämmelsen är alltså knutet till att det har funnits ett sexuell intresse hos gärningsmannen.
 - TT:s handlande har haft en klar sexuell inriktning. MÄ har tydligt avböjt hans förslag och därmed visat att hon tog avstånd från tanken att ha sex med honom. Trots detta har TT upprepat och närgånget framhärdat i sin begäran att få köpa sex i syfte att övertyga MÄ att göra något hon alltså hade tagit avstånd från. Hans handlande har utförts på ett sätt som ofredat MÄ och varit ägnat att kränka hennes sexuella integritet.



NJA 2017 s. 393

En ny riktning? (p. 11-12)

- För att ett agerande ska bedömas som sexuellt ofredande måste det ha en tydlig sexuell inriktning eller prägel. Ett sådant krav följer redan av att handlandet ska vara ägnat att kränka offrets sexuella integritet (jfr NJA 2016 s. 129). Utan det kravet skulle också bestämmelsen komma att få en alltför stor räckvidd och omfatta fall som rimligen bör falla under andra straffbud eller helt utanför det kriminaliserade området.
- Kravet på att handlingen måste ha en sexuell inriktning eller prägel kan emellertid **inte uppfattas på så sätt att gärningsmannens personliga syften är avgörande för straffbarheten**. Ett sådant krav är inte förenligt med vare sig det skyddsintresse som ligger bakom bestämmelsen eller vad som i övrigt gäller vid sexualbrotten (jfr NJA 2013 s. 548). Ett sådant krav harmonierar också mindre väl med att bedömningen av om gärningen kränker den sexuella integriteten ska göras objektivt.



NJA 2017 s. 393

- 27. Sammanfattningsvis bör det vid tillämpning av bestämmelsen i 6 kap. 10 § andra stycket andra ledet brottsbalken inte vara en nödvändig förutsättning att den angripne har uppfattat handlandet för att han eller hon ska anses vara ofredad. Med hänsyn till att lagen uppställer ett krav på att gärningen ska innefatta ett ofredande fordras emellertid att gärningen på något sätt kan betecknas som ett intrång i den utsattes fredade sfär. I fall där gärningen inte uppfattas av den mot vilken den riktas måste detta som huvudregel förutsätta kroppslig beröring. Med sådan beröring finns det skäl att jämställa handlande, som sker i omedelbar närhet av den angripne och utgör ett tydligt intrång i den angripnes rätt att bestämma över sin kropp.



NJA 2017 s. 393

- 29. Handlandet hade en tydlig sexuell inriktning och har typiskt sett varit ägnat att kränka MÄ:s sexuella integritet.
- 30. TT har, för att fotografera, fört upp sin hand i omedelbar närhet av MÄ:s underliv. Handlandet har utgjort ett tydligt intrång i hennes rätt att bestämma över sin kropp. Gärningen bör jämföras med ett handlande som innefattar beröring. TT får därmed anses ha ofredat MÄ i den mening som avses i 6 kap. 10 § andra stycket andra ledet brottsbalken, fastän MÄ inte vid tillfället uppfattade vad hon utsattes för.



NJA 2018 s. 443

Generella uttalanden (p. 11-13)

- Vissa handlingar är av sådan karaktär att de i stort sett alltid uppfyller kravet på tydlig sexuell inriktning eller prägel. Det handlar framför allt om beröring av en annan persons könsdelar.
- När det är fråga om en kroppslig beröring som inte redan i sig typiskt sett uppfyller kravet på tydlig sexuell inriktning eller prägel får förhållandena i det enskilda fallet större betydelse. Ett sådant handlande kan, bl.a. beroende på avsikten hos den som utför handlingen, helt sakna sexuell koppling eller utgöra en sexuell invit. Så kan exempelvis en smekning av en annan persons rygg i ett fall ske som tröst och i ett annat fall utgöra ett sexuellt närmande.
- Gärningsmannens personliga syften är visserligen inte avgörande för straffbarheten. Om han eller hon har haft en sexuell avsikt som kommit till uttryck vid handlingen kan detta emellertid påverka bedömningen.

NJA 2018 s. 443

Bedömningen i fallet (p. 19)

- Det som läggs TT till last som sexuellt ofredande är att han utanpå kläderna har smekt målsäganden på hennes underben och att han i det sammanhanget har uttryckt att han tyckte det var mysigt att hon var där.
- Att smeka en annan person på underbenet utanpå kläderna är inte ett handlande som typiskt sett har en tydlig sexuell inriktning eller prägel. Inte heller en bedömning av TT:s handlande i ljuset av övriga omständigheter – däribland att han efter händelserna berättade att han var intresserad av målsäganden – kan leda till slutsatsen att handlandet har haft en sådan tydlig sexuell inriktning eller prägel som krävs för straffansvar.
- Så är fallet även om målsäganden kan ha uppfattat TT:s handlande som ett närmande.
- Hans handlande är därmed inte straffbart som sexuellt ofredande.

NJA 2018 s. 1091

Generella uttalanden (p. 13-16)

- Krävs att handlandet har en tydlig sexuell inriktning eller prägel, vilket innebär ett krav på en kvalificering av det sexuella inslaget.
- Vissa handlingar, t.ex. beröring av en annan persons könsdelar, uppfyller i stort sett alltid det krav som ställs upp för straffbarhet.
- När det är fråga om en kroppslig beröring som inte redan i sig typiskt sett uppfyller detta krav får förhållandena i den enskilda situationen större betydelse. Väga in:
 - vem som företar handlingen, mot vem den riktas, i vilket sammanhang handlingen utförs och om GM i övrigt genom ord eller handling har gett uttryck för ett sexuellt intresse för MÄ.
- Bedömningen ska göras från objektiva utgångspunkter. Detta innebär att GM:S personliga syften inte är styrande för straffbarheten om inte avsikten också kommit till uttryck i gärningsmannens agerande.
- Kravet på tydlig sexuell inriktning eller prägel och den objektiverade bedömning som ska göras medför att inte varje handling som är olämplig eller klandervärd träffas av straffansvaret.
- Det är alltså inte motiverat att döma ut straffansvar för varje handling som inte är lämplig eller acceptabel.



NJA 2018 s. 1091

Bedömningen i fallet (p. 19)

- TT tog med sin ena hand på MÄ:s lår i samband med att de satt i sällskap med andra och samtalande efter en middag. Det var en kortvarig beröring. MÄ satt med korslagda ben och hade jeans på sig. TT:s agerande var såväl olämpligt som ovälkommet, men hade i sig inte en så tydlig sexuell inriktning eller prägel att det faller inom det straffbara området. Inte heller det som har kommit fram rörande omständigheterna i övrigt leder till att gärningen ska bedömas som sexuellt ofredande.



Tack!

linnea.wegerstad@jur.lu.se



LUNDS
UNIVERSITET